

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 34.

ZATERDAG 23 AUGUSTUS 1924.

Foto C. Steenbergh.

BIJ DE KUIPERSPOORT TE MIDDELBURG.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

BIJ DE KUIPERSPOORT TE MIDDELBURG, ILL.	BLZ. 397
HET DROOMLAND ACHTER DE BERGEN (12), DOOR GILBERT FRANKAU	398
LANGS DEN AMSTEL, DOOR J. C. WAAL, GEÏLL. BLZ. 400—403	
NAAR ST. HELENA MET BOOZE BEDOELINGEN, NAAR HET DEENSCH VAN EJNAR MIKKELSEN	BLZ. 402
OOGSTMAAND, DOOR A. L. BROER	403
OORUIL OF RANSUIL, DOOR H. DE GREEFF, GEÏLL.	404
SALLANDSCHE SCHETSEN (I) DOOR P. TE WECHEL, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 404—406
EEN FRAAIE INSECTENETENDE PLANT, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 407
HOEVEN EN KLAUWEN, DOOR G. D. ROBERTS (3)	408
BLOEIENDE WEIDE IN ZUID-WEST-AFRIKA IN DEN REGENTIJD, ILLUSTRATIE	408
BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.	

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het droomland achter de bergen.

Naar het Amerikaansch

(12) door GILBERT FRANKAU.

„D E prachtige gelaatstreken van den Langen Ingrit,” vervolgde de dwerg, „hebben verf nodig, en de baard van den Grooten Franschman kleurt weer rood bij de haarwortels. Zal ik den wilden niet bevelen in den versten hoek van het hol terug te trekken, terwijl ik de schaar en de verf gereed maak?” De Gys in, zijn volle lengte op zijn stroomatras uitgestrekt, antwoordde kalm: „Ga naar je plaats terug bij de andere koelies, dwerg.” De Lange Ingrit, met zijn rug tegen de rots geleund, begreep het laatste woord en lachte. Aan de overzijde van den kring van licht, bekeek Phunan het tooneel met spiedende blikken. „Ik ben geen koelie,” wierp Si-tuk tegen, „en ik wil niet meer bij die wilden zitten. De Grootte Franschman is dwaas. Zijn baard zal hem verraden vóór twee dagen om zijn.” Hij veranderde plotseling zijn taal van het Mandarijnsch van China in het Laotiaansch van Luang-prabang. „En het is niet goed, Man met den Grijsen Baard, dat ge zulk een air aanneemt.” Hierop spitsten de roeiers hun ooren maar René De Gys lachte. „Ho, ho! Ho! kleintje,” zei René De Gys lachend en ook hij sprak Laotiaansch. „Geven apen dan mannen bevelen op de Kam Khane?” „Man of aap,” sprak de dwerg met een gelaat verwrongen van woede, „ik en niemand anders beveelt hier.” En hij deed een stap achteruit, zoekend in zijn mouw. Alleen Phunan zag die beweging; alleen Phunan trachtte hem voor te zijn. Terwijl de dwerg daar nog stond te tasten bij het schijnsel van het vuur; vóór Dicky of Beamish de crisis begrepen; vóór De Gys overeind kon springen, hadden de vingers van den Moï een pistool uit zijn lendendoek gerukt en den haan overgehaald. Er kwam een groote vuurroode vlam, een knal en duisternis, stank van cordiet. Dicky, instinctmatig zijn gezicht naar omlaag, zag van terzijde een tweede vlam, een derde; hoorde meer knallen; hoorde het bekende gegil

en gefluit van kogels op korten afstand; hoorde gehuil van de overzijde van het vuur; voelde iets krioelen over zijn uitgestrekte arm; greep het beet, terwijl het krioelde. Er volgde een oogenblik van doodsche stilte. Toen klonk de stem van De Gys: „Idioot. Vervloekte wilde! Stomme mier!” Dicky, met zijn hand vastgeklemd om het krioelende ding, begreep nu dat hij een van Si-tuks beenen beet had; hij stond op en trok den dwerg mee omhoog. De Gys, een pistool in zijn eene hand, sloeg met zijn schrik, in den donkersten hoek. Si-tuks been gaf een woesten ruk; er viel iets met gekletter van staal op den vloer. Beamish, blijkbaar ongedeerd, raapte het op. „Iemand getroffen?” De oude loopgravenvraag kwam werktuigelijk over de lippen van den Lange. „Neen!” schreeuwde De Gys. „Die stommeling, die driedubbele overgehaalde ezels van mij, zou geen olifant kunnen raken.” En weer sloeg hij den ongelukkige Moï om de ooren en brulde: „Waarom heb je geschoten, idioot? waarom heb je geschoten?” De Franschman keek op, zag Beamish een pistool vasthouden en Si-tuk ondersteboven hangen aan Dicky's arm. „Een wonder,” zei De Gys, die dacht, dat de dwerg dood was, en hij hield op met het slaan van Phunan. „Het moet het laatste schot zijn geweest. Zijn eerste twee misten zeker.” Maar nu begon de dwerg half dol van angst weer te krioelen, schoppend met zijn vrij been; met zijn handen woest stompnd tegen de knieën van den Lange. De Lange greep het vrije been met zijn andere hand en tilde het krioelende ding hoog op. „Zeg hem dat hij rustig moet zijn,” schreeuwde Dicky, „anders laat ik hem in het vuur vallen.” Hij duwde zijn knie in het verschrompelde gezicht en zwaaide het boven het vuur heen en weer. Si-tuk schreeuwde. „Vermoord hem niet,” zei Beamish. „Vermoorden!” zei Dicky lachend, „de dood is te goed voor het kleine ondiep. Pak aan!” riep hij en wierp den dwerg over het vuur heen in De Gys' armen. De Gys wierp zijn pistool neer en begon den dwerg af te ranselen tot de verschrompelde lippen weer schreeuwden en de roeiers, weer moed vattend, overluid lachten. „Het is een aap,” grinnikte Ounkam, de stuurman. „Neen,” grinnikten de roeiers terug, „het is geen aap. Hoor maar, het praat.” Want nu tusschen twee slagen in, vroeg De Gys in het Chineesch: „Wie beveelt hier, kleintje?” „Gij beveelt, Excellentie.” „Beveelt de Lange Ingrit ook, aap?” „Ja, Excellentie.” „En de dokter?” „Ook, Excellentie.” „En jij — slag — wat ben jij? — slag — een koelie? — slag — minder dan een koelie?” „Zooals gij zegt, Excellentie.” Toen eindelijk De Gys hem neerzette, liepen tranen, tranen van pijn en woede, over het gele gezicht. De Gys gaf bevel den dwerg vrij te laten. „Luister, Si-tuk,” zei René de Gys, „wat gebeurd is, is gebeurd. In het vervolg geen brutaliteit meer. En ook geen vermomming. Het land der phalangsé (Franschen) ligt achter ons. Achter ons — denk daaraan, kleintje. Daarom zullen wij, zoodra die verf van jou verdwenen is, als blanken reizen. En herinner je nog iets, Si-tuk: niet alleen het land der phalangsé maar ook hun wet ligt achter ons. Hier maak ik de wet.” De Franschman stak zijn groote hand uit en greep den dwerg bij de keel. „En wie mijn wet overtreedt, sterft snel. Begrepen, Si-tuk?” „Ja, Excellentie.” „Keer dan terug naar de andere koelies.” Nederig sloop de dwerg weg, voorbij het vuur en verdween uit het gezicht. „Ik heb slaap,” mompelde De Gys, „ergen slaap.” Hij strekte zijn zwaar lichaam uit op de matras en keerde zijn gezicht naar de rots. De Lange, eveneens vermoeid, volgde het goede voorbeeld. Maar Cyprian Beamish kon niet slapen. Beamish' hersenen verlangden naar bedwelming. Er waren nog acht boontjes, acht prachtige purperen boontjes in Melies doos. Wat was het koud, in dat duistere hol, wat ellendig! Hoe regende het buiten! Hij moest ontsnappen aan den regen en de ellende. Ontsnappen voor één gezegend uur. Zou de gloed nooit verdwijnen uit dat verwenschte vuur? Hij moest wachten — wachten tot de roeiers snurkten. En Si-tuk? Den laatsten keer had Si-tuk hem bijna gesnapt. De laatste gloed stierf weg uit den houtstapel; de regen buiten had opgehouden. Duisternis! Duisternis en de ademhaling van slapende mannen! Heel stil ging Cyprian Beamish op zijn knieën liggen; toen kroop hij over den vloer. Zijn hand vond De Gys mouw en trok zachtjes de doos eruit. Hij was weer op zijn eigen matras. Het boontje voelde koud tusschen zijn tanden. Hij beet het boontje in stukjes. Duisternis en de ademhaling van slapende mannen! Maar helder licht in de duisternis, heerlijke muziek boven de ademhaling der slapende mannen. Cyprian Beamish, dokter

in de medicijnen te Glasgow, zag de Maan van het Bloemenvolk, hoorde den klank hunner gezangen, terwijl de sikkels flitsten tusschen de vallende bloemkelken. . . . Den volgenden morgen gingen ze weer op weg en roeiden voort gedurende drie heele, lange dagen, door verblindenden zonneshijn, onder tropische stortregens, langs hooge klippen waar voetpaden steil omhoog liepen; langs maagdelijke wouden van teak en bamboe; langs de half in het kreupelhout verborgen dorpen der blanke Thaï's, die bij hun nadering de vlucht namen; langs groene rijstvelden of maïs, die reeds vijftien voet boven de vette aarde uitstak. Zoo zwoegden zij voort, tot op zekeren dag Ounkam een luiden kreet van vreugde uitstiet en De Gys voelde zijn hart in zijn borst bonzen toen Si-tuk, de dwerg, recht overeind in den boeg staande, schrill van het schip naar het strand riep: „N'ging! N'ging! Wij komen in naam van N'ging!” Maar toen zij ten langen leste aan land waren gekomen, te midden van de afgezanten, die hen wachtten, zagen noch de Lange, noch de dokter eenige reden tot vreugde. Want om de drie avonturiers heen stond een bende Oostersche schurken, die zeer zeker de boeien verdiend hadden in Pulau Condore of de Andamans. Er waren Yunnaneezen met kaalgeschoren hoofden, beenderige vingers, vettige haarstaarten, die vettig tikten tegen vettige jasjes; kleine, kwaadaardige, pokdalige Annamieten en sluwe gele mannen uit Tonkin; een reusachtige, behaarde Maleier met een kris in zijn lendendoek. En iedere man van dit schurkachtige gezelschap droeg zijn geweer. Op een woord van Si-tuk echter ging de menigte uiteen en een lange, magere Chinees, blijkbaar de gids, ging hun voor langs den rook der kookpotten en de balkende muilezels en stapels tuig met roode kwastjes versierd, naar een tent onder de boomen. En daar, vermoeid van de reis, aten zij hun eerste warmen maaltijd sedert vele nachten; en hoorend dat zij bij het aanbreken van den dag moesten vertrekken, vielen zij dankbaar in slaap.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

DE POORTEN VAN HARINESIË.

De „tien dagen” van Pu-Yi's boodschap werden twee weken, maar nog marcheerde de karavaan voort. Sedert lang waren zij over de grenzen van de Muong Sip Song Chau Thaï's, ergens tusschen Hua Pahn en de Ha Tang Hoc. Het was een vreeselijke reis geweest, maar nu waren zij door de bergen heen en zochten hun weg over de golvende vlakten met olifantsgras, waarvan de myriaden halmen als speerpunten glommen in het heete licht van een pas opgekomen zon. Aan het hoofd van den stoet reed De Gys, een bespottelijke figuur, met de bloote voeten bengelend onder roestige stijgbeugels; den baard uit de kin spruitend, rood tusschen het valsche grijs der geverfde bakkebaarden; den grooten stroehoed achteruitgeschoven van het verbrande voorhoofd. Si-tuk en Phu-nan liepen elk aan een kant en leidden den overbelasten muilezel. Achter hen kwam de Lange Ingrid, dien geen muilezel kon dragen, hinkend leunend op een met ijzer beslagen stok, en zijn wit gezicht waartegen het goudgeel van een nieuwe snor afstak in onverzorgde stekelige haren, was vastberaden en strak. Tien meter verder kwam Beamish, als een zak in den zadel hangend, en achter Beamish volgde de karavaan in een golvende lijn van knikkende hoofdveeren en glinsterende geweerloopen. Hooger en heeter steeg de zon boven hun hoofden; hooger en dichter steeg het olifantsgras om het pad, dat zij volgden. Geen wind blies over die uitgestrekte golvende vlakke. De hitte verstikte hen. Het zweet vormde een dikke laag op het havelooze tuig der muilezels; zweet stroomde van de naakte borsten der marcheerende mannen. En langs de heele karavaan eischten de groote, tropische vliegen in dichte zwermen hun tol van bloed van de muilezels en de mannen. Met groote inspanning haalde Dicky hun leider in. „Is het niet zoowat tijd voor de middagrast, De Gys?” „Nog een half uurtje, vriend.” De Franschman gleed van zijn muilezel. „En dan — als die gele luis, die Si-tuk, mij niet heeft voorgelogen, dan zullen wij de Poorten van Harinesië zien.” „Scherts niet — het is er te warm voor.” „Ik scherts niet, vriend. Wij komen eindelijk aan.” „Groote hemel!” hijgde Dicky, „het schijnt te mooi om waar te zijn!” Maar nu gaf de hoop kracht aan zijn ledematen; hij stapte voort met opgeheven hoofd, terwijl hij met een hand de vliegen verjoeg. Beamish schopte zijn muilezel voort en kwam aansukkelen. De dokter was gedurende de laatste dagen bijzonder prikkelbaar en

zelfzuchtig geworden; want zooals De Gys maar al te goed wist, er waren geen purperen boontjes meer in de achttiende-eeuwsche doos. „Hoeveel langer moet die verwenschte tocht nog duren?” vroeg hij kribbig. „Duurt die eeuwig?” De Gys vroeg Si-tuk iets en Si-tuk antwoordde door te wijzen naar een verhooging op het pad recht vóór hen. „Gaat voort, meesters,” zei Si-tuk, „en aanschouwt de Poorten van Harinesië.” De Gijs haalde zijn telescoop te voorschijn en sprong vooruit. Dicky riep Beamish haastig toe: „Ga mee, kerel, — dit is de laatste *spurt!*”, hinkte over de gloeiende rotsen en keek over den rand. Een oogenblik waren zij vol gespannen verwachting: toen maakte een groote teleurstelling hen sprakeloos. Zij zagen geen Poorten, geen koperen traliewerk dat zoo menigen droom had omsloten; geen lichtschijnsel begroette hun teleurstellende blikken. „*Courage, mon ami,*” zei De Gys en begon Si-tuk te ondervragen. Achter hen was de karavaan blijven stilstaan; een troep havelooze schooiers voegde zich bij hen, begon te praten, en wees met vingers en geweerloopen naar de prairiën. Weldra was het verhoor afgelopen en Si-tuk slofte weg en verdween weldra tusschen het dichte gras. „Wel?” vroeg Beamish driftig. „De Poorten,” begon de Gys met een lichten glimlach, „waren er maar in figuurlijken zin — een Oostersch hyperbool. Harinesië ligt onder ons. Dit” — en hij wees met zijn telescoop naar het met mos begroeide dal beneden — „is de bron van de Nam Harin — Gele Rivier. Ginder, waar de rivier het woud ontmoet, begint het Rijk der Gele Eilanden.” En zonder verdere praatjes sloeg hij een reusachtigen arm om elk zijner kameraden, nu eens den een dan weer den ander kussend in een toestand van opgewonden verrukking, tot Dicky half verstikt door die krachtige omhelzing hijgde: „Houd op vriend, ik smeek je, houd op.” En Beamish, knorrend als een varken, voelde zijn ribben kraken onder zijn havelooze kleren. Si-tuk had bevel gegeven de muilezels te drenken en even later kwamen de muilezeldrijvers hun kalabassen vullen in het bassin van de rots. Daarna keerden zij terug naar het olifantsgras. Maar de drie avonturiers hadden zoowel de zon als hun geleiders vergeten. Hun oog, bij beurten op de telescoop gericht, zagen alleen maar Harinesië — een gordel van donkere boomen aan het einde van den waterstroom voorbij het glinsterende schemerlicht der prairie. En toen eindelijk Phu-nan ze tegen hun zin leidde naar de plaats waar hij bij het kabbelende water hun drinkbekers en mageren etensvoorraad had neergezet — konden zij nauwelijks eten, zoo druk hadden zij het met het bespreken van het weinige dat zij van Harinesië wisten — het verhaal dat N'ging, de Chinees, had verteld tusschen zijn opiumpijpen in het groote goud-en-roode vertrek van Pu-Yi's huis te Cholon. Zij eindigden hun eenvoudig maal en rolden hun laatste greepjes Khas Khouen tabak in hun laatste reepjes rijstpapier, en nadat Si-tuk hun had verteld dat een goed pad neerdaalde langs de kalksteenen terrassen, gaven zij bevel verder te trekken. Den heelen middag liepen zij voort, zorgvuldig hun weg kiezend langs den kalksteen. Aan den voet van dien weg gekomen, liepen zij langs een zandig pad door de zandige prairie. Dit pad was gaandeweg begroeid geworden, waar een klein riviertje erlangs liep, dat zich langzamerhand tot een grooten stroom verbreedde. Nu zagen zij vóór zich een hoogen muur van boomen, die telkens nader kwam tegen den horizon. „Nog twee kilometer?” vroeg De Gys, die nog steeds aan het hoofd van den stoet reed. „Minder, zou ik zeggen,” sprak Dicky. „Groote meester,” sprak Si-tuks stem, „wij naderen de kampeerplaats.” Zeshonderd meter verder vonden zij een kleine oase. „Wij zijn nu op twee boogschots afstanden van de Poorten,” verklaarde de dwerg en hij wees naar een plek, waar, op wel een mijl afstand de rivier — een smaller wordende band van goud in de ondergaande zon — eensklaps verdween tusschen drie boomstronken. „Nonsens,” gromde De Gys en reed voort. „Groote meester,” — en een gele klauw greep snel naar de teugels van den Franschman — „ik spreek de waarheid. Zie, de karavaan gaat niet verder. Zij zijn bang voor den boog, groote Heer, en ik, ik ben ook bang.” Dicky zag, toen hij zich omkeerde, dat alleen Beamish hun volgde; de rest was blijven stilstaan en steeg uit het zadel. „Wat een boog zou dat moeten zijn!” dacht Dicky en sloeg zijn vingers om de revolver in zijn gordel.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

DE AMSTELSLUIS EN DE NIEUWE BINNEN-AMSTEL.

LANGS DEN AMSTEL.

EEN mooie wandeling door Amsterdam maken wij, gaande van de Munt langs den Amstel, de oude rivier, waaraan de stad ontstaan is. Het duurt nog geen uur, eer ze achter den rug is en wij de laatste stadswijk achter hebben; niettemin is de wandeling zeer verrassingen, en uiterst afwisselend. Het eerste stuk, de oude Binnen-Amstel, is niet het mooiste. Het behoort echter tot dat deel van den Amstel, dat het eerst met stadshuizen bezet werd. Natuurlijk zonderen wij uit den bovenloop van den Amstel — waar de nog oudere stad lag, maar het Damrak en Rokin behooren officieel niet meer tot onze wandeling en zullen we er ook niet bij rekenen. In het begin der 17e eeuw werd de Noordzijde der rivier voorbij de Munt aangeland, en dus dit gedeelte der rivier smaller. Dit stuk is zeer bochtig gebleven. Vlak achter elkaar monden drie oude burgwallen (een wal is op zijn Amsterdamsch óók een gracht) aan de overzijde in de rivier. Geen van de drie zijn aan den Amstel overbrugd, zoodat wij de Zuidzijde houden, waar onze wandeling niet onderbroken behoeft te worden. Na den eersten burgwal, den Kloveniersburgwal, welke ons een mooi uitzicht oplevert met de oude St. Anthoniswaag in de verte, hebben wij de Halvemaansbrug, welke de oostzijde van dien wal met de Halvemaansteeg verbindt. We hebben op deze, overigens zelf niet opmerkelijke brug, het uitzicht op de Munt met den fraaien toren van de Keyzer, dus op het punt waar in de 16e eeuw de stad eindigde, door een muur afgesloten, terwijl aan de rivier oostwaarts, bij hotel de l'Europe, een bolwerk lag, het Rondeel geheeten. Dit alles verdween na den uitleg in het einde der 16e eeuw. Vroeger was het uitzicht, van een andere Halvemaansbrug af, veel fraaier; nu bederven dit vooral de lichtreclames, hoog boven de huizen en de omgeving uitstekende. Langs den Kloveniersburgwal had men van deze brug af eertijds ook nog het gezicht op den Kloveniersdoelen en den toren Swijch Utrecht. Dat is nu ook verdwenen. Naar het Westen toe, zien we

van deze brug af nog een klein gedeelte van den Amstel, welke hier een fraaie bocht maakt, met het den Gravelandsche veer, de Staalkade, en een deel van den Amstel, waaraan 't gebouw der Gemeente Gasfabriek ligt, aan de Noordzijde. Langs de Zuidzijde staan nog verschillende oude pak- en woonhuizen, o.a. de Gulden Molen, met een 17e eeuwsch trapgeveltje onder aan de brug op den hoek der Halvemaansteeg. Aan de andere zijde van die steeg is het gebouw Salvatori, oudtijds de Fransche schouwburg, iets verderop een poortje, toegang verleerende tot het Swigtershofje. Dit is door Swigters, een 18e eeuwsch boekverkooper, gesticht ten behoeve van Roomsche armen. De vriendelijke kosteres toont ons er haar net woonvertrek en de bidkapel. Achter het hofje staat een café, dat op het Rembrandtplein uitkomt, doch 't hofje zelf ligt er heel rustig te midden der woelige stad. Dit stuk Amstel zelf met zijn woelig verkeer, de drukte op de kade, waar schepen worden gelost en geladen, trams op en neer rijden, is óók zeer druk. De drukte belet ons zelfs, rustig te genieten van het fraaie uitzicht op die verschillende burgwallekens aan de overzijde, waarvan de Groenburgwal met den Zuiderkerktoren op den achtergrond en de houten ophaalbrug ervoor, half in 't geboomte verscholen, zeer fraai is. Na de Z.W.-waartsche bocht van den Amstel komen we op de Blauwbrug. Zij is decoratief heel fraai en ook voorzien van breede opritten. Twee belangrijke stadsgedeelten verbindt zij — aan den eenen kant ligt het Waterlooplein, aan den anderen de Amstelstraat. De terugblik van deze brug op de bocht is fraai — maar mooier is het gezicht op de nieuwe Binnen-Amstel aan de andere zijde, geheel tot de Hooge Sluis toe. Toen de stad niet verder langs den Amstel lag dan tot een oudere Blauwbrug, welke Leeuwenbrug geheeten werd, lag hier aan weerszijden van den Amstel een bolwerk. Bij verdere uitbreiding der stad in de 17e eeuw kwam daarna de uiterste verdedigingslinie der stad te liggen aan de oude Hooge Sluis, welke in 1662

Foto C. Steenbergh.

DE AMSTEL BIJ DE BLAUWBRUG.

werd gebouwd. De grachten daartusschen werden na 1660 over den Amstel doorgetrokken, de oever dier rivier gerecht en haar breedte gebracht op 300 voet. Links, tusschen de Nieuwe Heeren- en Keizersgracht, zien wij het Diaconie oude Mannen- en Vrouwenhuis, ook wel besjeshuis genoemd, een nuttige instelling der Ned. Herv. Kerk, waartoe de stad den grond schonk en dat uit 1681 dagteekent. Het groote, niet hooge gebouw bezit donkere gevels, beslaat den geheelen afstand langs den Amstel tusschen de beide grachten in en heeft onproportioneel zware schoorsteenen. Veel verderop ligt aan deze zijde het gebouw Carré, met het onartistieke dak en den op het paardenspel toepasselijk versierden gevel, dagtekenend uit 1887. Aan den linkeroever, tusschen de Heeren- en Keizersgracht, staan nog een paar oude deftige dubbele grachthuizen, waarvan één perceel, dat een fraaie renaiss-

Foto C. Steenbergh.

AMSTEL EN MAGERE BRUG. OP DEN ACHTERGROND DE OUDE- EN ZUIDERKERKTORENS.

sance-gevel bezit, op een doek van G. Berkheyde voorkomt, geschilderd kort nadat het werd gebouwd, toen de Amstel nog in de rust van de trekvaart-periode lag. ☞ Halverwege tusschen Blauwbrug en Hooge Sluis ligt de Magere Brug, een merkwaardige oude brug, bijna geheel de Magere Brug, met een wipbrug in het midden, welke de beide Kerkstraten aan weerszijden van den Amstel verbindt. ☞ Tusschen deze brug en de Hooge Sluis vinden wij nog de Amstelsluis, in 1674 aangelegd bij vernieuwing van het stelsel ter verkrijging eener betere verversching van het stadswater. Zij lieten eertijds altijd de veerschuiven door, welke hun ligplaats hadden in de grachten achter deze sluis, en geregeld afreiden van de veerhuizen aan den Buiten-Amstel — aan de Westzijde bij de oude Berekijft, vertrokken de schuiten op Utrecht, aan de Oostzijde, waar nu café de IJsbreeker is, de schuiten op Weesp, Naarden, Muiden. De Amstelsluis, waarvan de deuren nog steeds open en dichtgaan voor de scheepvaart, is reeds eenmaal hernieuwd geworden 1). ☞ Aan weerszijden van den Amstel tusschen Blauwbrug en Hooge Sluis heeft men mooie inkijsen op de in de rivier uitkomende grachten. De wandeling langs den Amstel behoeft er niet om te worden onderbroken, daar ze aan de monding allen overbrugd zijn. De bruggen over de drie hoofdgrachten aan de Westzijde dagteekenen uit de 18e eeuw en zijn voor paarden en voetgangers van wege hun steilheid hoogst ongemakkelijk, maar deze steenen bruggen met hun rond booggewelken zijn lang niet leelijk. ☞ Ook de scheepvaartbeweging aan beide oevers van dit gedeelte is druk, en steeds zijn hier douanen in de weer, bij de uit België komende of daarheen vertrekkende schepen, en schepen, bevracht met goederen, welke in de haven te Rotterdam op zeeschepen overgeladen worden. ☞ De Hooge Sluis is een breede, hooge, en rechte brug, met een opendraaibaar middenvak. Het kruis hievoor van weerszijden der Sarphatistraat is zeer druk, ook dat van tramwagens; dagelijks passeeren 3500 tramwagens deze brug. Zij is herhaaldelijk vernieuwd, doch gelijkt nu niet veel meer op het oude, nog hoogere metselgevaarte, dat tusschen twee bolwerken inlag vóór 1883, toen zij geheel werd veranderd. Ook moest men vroeger, om op den Buiten-Amstel te komen, hier in een bootje oversteken tot de overzijde der Singelgracht, of door de Utrechtsche of Weesperpoort te voet komen, met een omweg. ☞ De brug is van steenen balustraden voorzien, waarop lantaren-obelisken prijken, en biedt aan de eene zijde het gezicht op den Amstel met de Oude- en Zuiderkerktorens in het verschiet, aan de andere zijde op het destijds en ook nu nog wel „Buiten-Amstel” genoemde deel der rivier. ☞ Aan de Zuidzijde, aan den waterkant links, verheft zich het breede, statige Amstelhotel, geflankeerd door zijvleugels en opgetrokken in den z.g. herboorte-stijl tusschen 1863—'67 door Cornelis Outhoorn, ook de ontwerper van het Paleis voor Volkslijt. ☞ Rechts dalen wij langs een trap af naar de korte Sarphatikade, doch moeten heelemaal omloopen om aan 't begin van den Amsteldijk te komen, daar deze kade, ombuigend aan de Singelgracht,

niet aan de Stadhouderskade bij den Amstel overbrugd is. ☞ De huizen langs den Amsteldijk aan deze, die langs de Weesperzijde aan gene zijde van den Amstel dagteekenen uit den tijd, nadat Sarphati met zijne hervormingsplannen van dit stadgedeelte is afgedenkt. ☞ Van de Hooge Sluis af kunnen wij de ligging van den Amstel volgen tot de nieuwe Amstelbrug bij den Ceintuurbaan, een metselwerk van amper twintig jaar oud. Hier zien wij ook het clubgebouw van de Koninklijke Roei- en Zeilvereeniging „De Hoop” aan de rechter-, dat van de „Amstel” aan de linkerzijde van den Amstel liggen. Reeds in vroeger eeuwen, toen aan den voet van den Z.W.-hoek der oude Hooge Sluis de Amstel-jachthaven lag — bood de Buiten-Amstel, van deze brug het fraaie schouwspel op daar zeilende boeiens, en vond door de leden van deze en de andere jachthavens der stad daar het Admiraal-zeilen plaats. Bij die gelegenheid was het tot ver langs de beide Amsteloevers vol met toeschouwers. Men zeilde om het hardst. Gewoonlijk was bij dit schouwspel en ook bij speeltochtjes op den Amstel de herberg het Molentje, even voorbij den Omval aan het Windrak gelegen, het eindpunt. Nu bieden de verschillende clubs, welke ook voorbij de nieuwe Amstelbrug clubgebouwen aan den waterkant hebben, des zomers een soortgelijk schouwspel aan op watersportgebied bij roeiwedstrijden op den Amstel, en steeds verlevendigt het roeien met gieken, wherry's enz. de boorden van den Amstelstroom verderop. ☞ In de stadsuitbreiding langs den buiten-Amstel is niet op gelukkige wijze voorzien; zelfs sluiten de beide oevers, zooals men bij de brug aan den Ceintuurbaan zien kan, slecht aaneen en is het 17e eeuwse halvemaaanvormige bouwplan der stad hier geenszins geëvenaard. Hoofdzakelijk is het wandelen langs Amsteldijk en Weesperzijde dan ook, tot zoover de stadhuizen reiken, aangenaam met het uitzicht op de breede rivier. De nieuwe Amstelbrug met haar fraaie booglijnen past bij het stadsgeedeelte goed aan. ☞ De Weesperzijde eindigt bij Schollenbrug, een brug over de ringvaart van het Diemermeer, welke haar naam dankt aan de herberg de Schulp, destijds hier gelegen

Foto C. Steenbergh

DE AMSTEL AAN DE ZUIDZIJDE VAN DE HOOGHE SLUIS.

te midden van een oud visschersbuurtje. ☒ De huizenrij langs den Amsteldijk liep tot voor eenige jaren niet verder dan voorbij de Tolstraat. Met het rooien van straten langs dat gedeelte verdwenen oude buitenpaden en hofsteden, en oude herbergen, zooals de Berebijt. Waar de meest bekende echter precies gestaan hebben, is zoo gemakkelijk niet meer uit te maken. Vele waren ook reeds verdwenen en hadden voor andere plaats gemaakt, eer de nieuwe stadswijk verrees. ☒ De bekende 17e eeuwse Michel Pauwentuin, waarheen veel Amsterdammers destijds trokken, bevond zich ongeveer bij de Willebrorduskerk aan den Ceintuurbaan. Het gebouw van het gemeentelijk oud-archief ligt ter plaatse, waar ongeveer tegen het einde der 16e eeuw de Bergenvaartsgildekamer lag, welke in 1572 afbrandde, maar herbouwd werd en nog in Wagenaar's tijd zoo heette. Men noemde het echter ook wel het Annekeshuis, waarschijnlijk omdat dit gilde het altaar, aan St. Anne gewijd, in de Nieuwe kerk onderhield. ☒ Onder invloed van Plan-Zuid is nu in de laatste jaren ook het gedeelte van den Amsteldijk verderop tot bij den Watertoren geheel gereorganiseerd, en aan den Amsteloever verzezen de massale bouwblokken, waardoor dit gedeelte alle poëzie verloor. Daarbij verdween de mooie kronkelweg met de oude boomen, de villa Amstelstroom, Meerwoud met het oude koepeltje, Meerhuizen, 't Tolhuis, Amstelvliet, de koepel van Slotzicht (vanwaar men destijds over den Amstel heen 't Muiderslot zag) en nog veel meer. ☒ Het oude Meerhuizen, waarin Spiegel gewoond heeft, stond ter hoogte van het punt, waar thans de Jozef Israëlkade in den Amstel uitkomt, tegenover Diemermeer, dat in Spiegel's tijd nog niet drooggemalen was. ☒ Uit het voorgaande blijkt, dat niet alleen de Amstel fraaie stadspanorama's biedt, maar dat óók uit een historisch oogpunt betreffende dezen stroom het een en ander te herinneren valt, dat een wandeling door dit stadsdeelte ruimschoots behoort.

J. C. WAAL.

1) Door deze sluis passerden in 1921 totaal 142 039 vaartuigen. Er wordt sluisgeld geheven.

Foto C. Steenbergh.

DE NIEUWE BINNEN-AMSTEL BIJ DE HEERENGRACHT.

Naar Sint

Helena met booze bedoelingen.

DE bark Anna was op de terugreis en St. Helena gepasseerd. Onder normale verhoudingen zouden wij allen naar land verlangen en naar de herbergen van de havenstad — en dat deden we ook in zekeren zin, maar toch niet zooals anders met een verlangen, dat alle andere gevoelens overwoekert, neen, er was een stemming van ernst, de gebeurtenissen van de reis hadden bij ons sterke gevoelens van haat in het leven geroepen, en door deze gevoelens waren wij er toe gekomen een soort broederschap te vormen, wier leuze was: *wraak!* ☒ Wij waren heel dankbaar, dat ons leven zoo plotseling inhoud gekregen had, en vonden, dat haat, een werkelijk sterke haat, iets verheffends had — wij zouden van „subliem” gesproken hebben, als wij een zoo mooi woord gekend hadden — het verbond ons en deed de kleinere zorgen van het leven vergeten, het gaf inhoud aan ons bestaan en het was iets, waarover zoo heerlijk veel te praten viel gedurende de langenachtwachten. ☒ Ja, ja, ik weet het wel, het gezegde van den slag op de eene wang, waarna ook de andere toegekeerd moet worden, dat klinkt zoo mooi, maar dat had zeker alleen geldigheid in den ouden tijd, toen de menschen goed waren en niet zoo maar voor hun plezier hun medemenschen kwaad deden. Tegenwoordig verdraagt men den slag, als degene, die hem toebrengt, van voldoende grootte is, maar de andere zijde ook toehouden, neen, dat doet men niet, dat is te veel verlangd — men wil graag terugslaan, maar dikwijls kan men niet meer dan zijn vuisten ballen in zijn broekzakken — als men de kleinste is. ☒ Ja, de gedachte aan wraak en de hoop

die te kunnen ten uitvoer brengen met vernietigende kracht, zoodat ze diepen indruk maakt, dat is een verheffende gedachte, tot dat besef kwamen wij, toen wij zoo verongelikt, zoo gehoond, zoo verschrikkelijk bedrogen werden, dat alle oude punten van geschil — en op een reis van een heel jaar hoopen er zich nogal eenige op — vergeven en vergeten waren, zich oplosten in de ééne gedachte — — wij willen wraak, wraak, wraak! ☒ Onder andere omstandigheden zouden wij — aan wal gekomen — naar alle hoeken van de wereld uiteengestoven zijn, maar nu spraken wij af nog een reis met dit schip te doen, want wij waren bang, dat wij, als wij eenmaal van elkaar weg waren, te spoedig zouden vergeten — en allen wilden zoo gaarne er bij zijn en een handje mee helpen, als eindelijk het uur der vergelding zou slaan. ☒ Maar dat zou lang duren, een flinken tijd, eerst moesten we naar Amsterdam, en vandaar naar den een of anderen uithoek van de wereld, Oost-Indië, China, Australië — in ieder geval ergens heel ver weg, en pas op de terugreis van dat „ergens heel ver weg” zou de wraak ten uitvoer gebracht kunnen worden. Het zou lang duren, maar dat was bijna een voordeel, want zodoende hadden wij tijd genoeg om over de wraak na te denken, ons er in te verheugen, ze uit te spinnen, en met voorstellen voor den dag te komen, vreeselijke, verschrikkelijke voorstellen — als passende straf voor zulk een infame bedriegerij. ☒ En wij vergaten die infame bedriegerij niet, daarvoor werden we er te dikwijls aan herinnerd — ten minste tweemaal per dag meer dan anderhalf jaar lang — telkens als wij aten, telkens als wij aardappelen kregen — dan dachten wij: „o die ellendige kerels — wat zullen wij ons wreken!” ☒ Waarover? — aardappels? — onmogelijk, er is toch geen reden voor om zoo te keer te gaan over aardappels! — maar ja, ik verzeker u, aardappelen op zee betekenen iets anders dan aardappelen te land, en een aardappelkoop was het, die de aanleiding was tot alles. ☒ Lach maar — een nietswaardige aardappel! Maar probeer eens het maanden lang

zonder aardappelen te doen, probeer eens een reis met een zeilschip te maken tot het eind van de wereld en nog een eindje verder, probeer dat eens, maar wel te verstaan, met de goede oude kost op de zeilschepen, gezouten vleesch en beschuiten — probeer dat eens — dan pas kan men er over meepraten hoe goed aardappelen smaken, en hoe men er naar verlangt. Aardappels — heerlijk, die krijgen we op St. Helena! Wat een vooruitzicht, wat zullen we dien dag smullen — haast je wat, schip, loop al wat je loopen kan, blaas op, passaat, zoo hard je maar wil, laat het fluiten in het want, laat het schuimen voor den boeg, vooruit, vooruit maar naar St. Helena! ☒ Aardappelen! — die zijn altijd op St. Helena te krijgen, maar — ja, dat is het brandende vraagstuk, hoeveel zal de kapitein er koopen? Hij is niet bijzonder scheutig met geld, dat hebben we al lang ontdekt, hij verkwist het geld niet, maar hij zal ook wel naar die begeerlijke waar verlangen — een kapitein is toch ook een mensch als wij, hij heeft ook in lange tijden geen aardappelen geproefd — zou hij niet ten minste een ton koopen? ☒ Aardappelen — heerlijk gerecht, wat verlangen wij naar die meelsmaak! St. Helena dankt er zijn roem aan, dat eiland en aardappelen zijn in de gedachten der zeelieden onafscheidelijk verbonden, als het schip op de thuisreis is, als de boeg noordwaarts wijst, nadat Kaap de Goede Hoop gepasseerd is. ☒ Aardvan gesprek, dat algemeene belangstelling vermag te trekken aan boord — vooral onder schafttijd, dan wordt er tevreden gebromd — aha, St. Helena en aardappelen! — de oogen schitteren van vreugde. ☒ Dat eeuwige gepraat over eten en nog eens eten, klinkt mij wel wat onaangenaam in de ooren —

Foto C. Steenbergh.

DE AMSTEL BIJ DE AMSTELLAAN IN PLAN ZUID.

maar ik moet bekennen, ik doe zelf heel aardig mee en soms zelfs geef ik den toon aan, maar — men heeft toch op school nog wel iets geleerd, het is niet allemaal verdamppt, wat gebeurde er ook weer op St. Helena? Er staat me zooiets voor — wat is het ook weer? — o ja, nu heb ik het, er is iets met Napoleon en St. Helena. Wat was het ook? Ja . . . „Luister eens kameraden, houd je mond over St. Helena en aardappelen, denk aan Napoleon, hij heeft daar heel wat jaren gevangen gezeten, alle andere menschen in de wereld spreken over Napoleon, als ze St. Helena hooren noemen, wij schreeuwen over aardappelen — bah, aardappelen! Hoe laag bij den grond, gewone menschen hebben er zelfs geen flauw vermoeden van, dat er op St. Helena aardappelen te krijgen zijn, vindt ge niet, dat we het eiland uit een belangrijker oogpunt konden bezien?” „Belangrijker” — zei een van mijn kameraden verontwaardigd — „ja, misschien voor jou, geleerd exemplaar (ik wou, dat het waar was), maar wat kan ons Napoleon schelen, wat brengt die ons in onze maag, en het is trouwens ook zoo lang geleden, dat er zeker geen lor van aan is, nee, aardappels, aardappels, aardappels”, schreeuwde hij, „geef mij de aardappels maar, dan kan jij je Napoleon houden!”

⊗ Eindelijk kregen we St. Helena in zicht; als een steen, die door de hand van een reus is neergeworpen, verheft het zich uit den blauwen oceaan, zeevogels zwermen er om heen, lage wolken hangen er boven, tegen de zuidzijde staat de branding, die hoog tegen de kale bergmuren op slaat, aan de noordzijde ligt een stadje met witte huizen, die tegen de rots opkruipen en andere, die zich in de kloven verbergen, er is een vlaggestok en er staan een paar onbruikbare kanonnen — zoo ziet St. Helena er uit — „en hoera, jongens, daar zijn de booten van de handelaars, een heele massa — aardappels, aardappels!” schreeuwen we luid.

(Slot volgt).

Naar het Deensch van EJNAR MIKKELSEN.

OOGSTMAAND.

AUGUSTUS, dat is de rijke maand van vollen zomerbloei, de velden staan rijp te wachten op de zeis, de oogst kan beginnen. Op het hooiland groeit het tweede gewas in deze dagen, die men wel een nieuwe

Mei heeft genoemd en die inderdaad met haar wel groei en bloei gemeen heeft, maar toch haar frissche bekoring en haar stralende uitbundigheid mist. De tooi der velden is ook veel minder levendig nu: het bonte bloementapijt van het hooiland in den vroegen zomer viert zich niet in nieuwe kleurenrijkdom uit, 't is matter en ingetogener, meer groen en grijs, minder juichend rood en schitterend geel. ⊗ Tweede Meimaand, wij willen opnieuw de vreugde beleven van warm schijnende zon en rijk bloeiende aarde. Maar dit kan ons toch niet ontnemen het weemoedige besef, dat Augustus tevens nadering van herfstmaand beteekent. We zien het in de steden aan 't vale loover van de boomen, dat al gauw na de welige ontspruiting zijn frischheid verloren had door stof en vuil en dat nu al begint bruin en geel en dor te worden. Wij zien het aan de boomen buiten, die in volle rijpheid van bladerdos staan, waartusschen de vruchten gaan zwellen en kleuren. Augustus is oogstmaand, oogsten is herfstarbeid, zooals lente groei is en zomer hoogtepunt van bloei, de gouden peren en de roode appels die wij in Augustus plukken, zij zijn, met al hun heerlijkheid, boden van den herfst. ⊗ Maar Augustus is officieel toch nog zomer en zomer ook inderdaad. Menig gewas heeft oogstmaand afgewacht om tot vollen bloei te komen. Zoo blinkt nu op onze plassen de watergentiaan in uitbundigheid van gelen bloei, het riet begint bruin te glanzen, de wederik prijkt geel en de bastaardwederik, het roosje over 't meer, brandt fel met roode toortsen langs den waterkant. Zoo bloeien nu aan weg en dijk de schermbloemen alom, scheerling en peen, engelwortel en trotsche berenklauw, en op hun tuilen is het één gewriemel en gewemel vaak van allerlei insecten. De distels beleven nu hun hoogtepunt en tooien met prachtig paars veld en weg; jammer dat de kleurige distelvink zoo weinig voorkomt om met fleurigen veerentooi luister bij te zetten. De vogels hebben hun rust- en ruitijd nu, en laten weinig van zich merken. 't Is merkwaardig en troosteloos stil vaak in het Augustusbosch. Straks in September brengen de gulden dagen van den zingenden trek weer blijde verlevendiging. Naast de planten van 't zomerwoud, die ook nu nog bloeien: springzaad en leverkruid, andoorn, hop en braam, verrijzen hier en daar de paddestoelen al, die straks in de herfstdagen vooral den boschgrond zullen tooien, de mooie, roodwitte vliegenzwam vooraan. Overal, in bosch en duin, op weiland en akker is nog groei en bloei. Wel zwijgen de

Foto C. Steenbergh.

AMSTEL-PANORAMA BIJ SCHOLLENBRUG.

vogels, maar enkele beginnen al herfstplannen te maken, de gierzwaluwen vertrekken, zwaluw en kievit houden bijeenkomsten in grooten getale of trekken troepsgewijze rond, en langs het strand is de trek van vischdiefjes en meeuwen al in vollen gang en gemakkelijk waar te nemen. ☼ Maar 't mooist van al is het in Augustus in 't bloeiend heideland. De wijde heide is altijd mooi, als de berken groenen in 't voorjaar en straks als de brem er bloeit, als roze de dophei gaat kleuren en als in den naherfst het loof van struik en boschjes brandt in bruin en rood en geel of in den winter als 't sneeuwkleed de vale velden dekt. Maar hoogtijd van 't heideland is het toch nu, nu de struikhei bloeit en de paarse vlakten zich spreiden tot den horizon en purper prijken in het avondlicht. Op de heide weeft oogstmaand zijn schoonste kleed. A. L. BROER.

OORUIL OF RANSUIL.

HET bijzonder mooi, sterk, jong exemplaar, dat op deze bladzijde is afgebeeld, werd gevonden in de bosschen van Frederiksoord, Z.W. deel van Drenthe, waar de ooruil meermalen broedend wordt aangetroffen. Deze jonge vogel vond men des avonds — begin Mei — in een boom zittend in de nabijheid van het nest, waarin nog een zusje of broertje huisde, 't welk nog eenige dagen moest wachten voor het in staat was het nest te verlaten. Trouwens, deze spruit was zeker wat al te vroeg aan de ouderlijke tucht ontsnapt, want hij kon nog zoo gebrekkig vliegen dat hij, wat dat betreft, gemakkelijk te vangen was; minder gemakkelijk ging dit echter vanwege zijn hardnekkige verdediging: door krabben, pikken, blazen en slaan met de vleugels, trachtte hij iedere naderende hand af te weren. Zelfs toen hij den volgenden dag gekiekt moest worden verzette hij zich heftig daartegen en sloeg hij zijn klauwen vinnig in den vinger die hem zou dragen. Des avonds werd hij weer op zijn oude plaatsje teruggebracht, waar hij nog vele dagen nadien in de omgeving werd aangetroffen. Nu is het al een mooie, groote vogel geworden. ☼ De groep van de ooruijen is gemakkelijk en goed te onderscheiden, door een pluimpje van opstaande veeren boven ieder oog, op ooren gelijkend, waaraan de uil zijn naam dankt. Bij jonge dieren is van die pluimpjes nog niets waar te nemen, zij hebben ook nog geen veeren maar een zeer eigenaardig grijswit dons, wat aan het beest een zeer wonderlijk voorkomen geeft. De kop van den ooruil is dik en groot, de snavel dik en buigig, met een korten, stevigen haak aan den bovenkant, de teenen zijn zeer krachtig en gewapend met groote boogvormige klauwen. Vleugels middelmatig lang en stomp, staart kort. Het voederkleed, zooals bij alle uilen, dik en los. Oogen bijzonder groot, meestal goudgeel van kleur — bij dit jonge dier was de rand zelfs bijna oranjegeel. De vederpluimpjes boven de oogen zijn beweeglijk en hebben daardoor nog meer het voorkomen van ooren. ☼ De Ransuil, ook wel „Koning van den nacht” genoemd, wordt in ons land niet overal aangetroffen, ofschoon hij zich in de laatste jaren meer schijnt te hebben verspreid: hij is geen trekvogel, maar blijft in de omgeving van zijn broedgebied. Ofschoon hij nogal schuw is, komt hij toch wel in de omgeving van menschelijke woningen; des daags ziet men hem zelden, des nachts trekt hij meer de aandacht door zijn zeer opmerkelijke stem. Als het volkomen nacht is gaat hij op jacht, zijn eigenaardig geroep van gerekt „boehoe,” vooral onophoudelijk in den paartijd en bij lichte maan, heeft een zeer akeligen klank, vooral door den weerklank in het woud: dit geroep wordt soms afgewisseld door een woedend gekrijsch en gegrinnik. Hij maakt jacht op allerlei gewervelde dieren, ook op grootere, welke hij door zijn behendigheid en kracht gemakkelijk kan overmeesteren. Hazen, konijnen, korhoenders, patrijzen, eenden en ganzen, behooren tot zijn geliefkoosde offers, ook raven, kraaien en eksters, terwijl hij zelfs de stekelige huid van den egel niet vrees. Vermoedelijk zijn muizen en ratten zijn voornaamste voedsel, zoodat het lang niet zeker is dat de schade die hij aanricht, grooter is dan het nut. ☼ Geen enkele uilen-

JONGE OOR- OF RANSUIL.
(*BUBO IGNAVUS*)

soort is, zoowel door mensch als dier, zoo gehaat en gevreesd als de ransuil, in Duitschland Oehoe of Uhu genoemd. Zijn afschuwelijk gekrijsch en geroep in den nacht heeft, naar alle waarschijnlijkheid, aanleiding gegeven tot veel bijgeloof en tot de sage van den „wilden jager”.

H. DE GREEFF.

SALLANDSCHE SCHETSEN

DOOR

P. TE WECHEL.

I. DE ZANDWEG.

DE kleine, niet meer dan een kwartier gaans lange zandweg, van de buurtschap Dalmen naar de brug over 't kleine rivierke, was slecht, heel slecht; en hij vormde de eenige verbinding van Dalmen met den straatweg, die tusschen heidevelden en bosschen door, naar meer bewoonde wereld leidde. De toestand was onhoudbaar, ongepermeteerd, zooals oude Beltman zich uitdrukte; en Beltman was onder de Dalmensche boeren een autoriteit. Wat was er al niet over dien weg gepraat en geklaagd, en de gemeenteraad van 't kleine plaatsje, waartoe de buurtschap hoorde, kwam er dan lang niet zonder kleerscheuren af. Vooral de burgemeester moest het ontgelden. 't Is waar, de meeste boeren hadden Zijn Edelachtbare zelden gezien, kenden hem alleen uit de raadsverslagen die in 't kleine plaatselijke weekblaadje verschenen. Zoo gauw er in den raad werd gesproken over belangen, die de buurtschap onmiddellijk raakten, werd ieder woord van ieder raadslid en vooral iedere uitlating van den burgemeester zorgvuldig getoetst aan den stand der openbare meening. Verzette deze zich tegen 's raads inzichten, wat als normaal kon worden beschouwd, dan kreeg de onzichtbare burgemeester de schuld. ☼ „Ze doet weer met 'm wat ze wilt; loat hi' 's hierkomen, dan kan e zeen wat er an mekeert!” zei Beltman dan. „Wi'j kunt de belastingcenten o brengen.” En zelfs als de raad zich bezighield met het salaris van de gemeentevroedvrouw, haalde Beltman er in z'n critiek de ongepermeteerd zandweg bij. ☼ Intusschen, de toestand bleef zooals hij was en de boeren reden met kar en paard, jaar in jaar uit, zomers door het mulle zand, 's winters door den modder. Totdat op een goeien dag een fabrikant, die een stuk heigronnd in de buurtschap had liggen, tusschen beide kwam; meer om de boeren te gerieven, dan uit eigenbelang dat hij bij den grond had: hij kwam er zelden of nooit. De fabrikant deed toezegging een tiental wagons sintels gratis beschikbaar te zullen stellen, met vrij vervoer tot aan 't naaste spoorstation. De boeren moesten dan, ieder met zijn eigen wagen, de sintels afhalen, en den weg verbeteren, waarmede zich voor de buurtschap Dalmen een perspectief van nog nooit gekende wegenweelde opende. Maar, dit begreep een ieder, er moest in het werk een beetje systeem zitten, en om daartoe te geraken, werd er vooraf op een Zaterdagavond, tegen 't laatst van October, in den Bonten Leeuw een vergadering belegd. Te boeren viel er in dien tijd van 't jaar niet veel; de gelagkamer was dus druk bezet en de zaak werd van alle kanten breedvoerig bepraat en bekeken. ☼ 't Leek haast te mooi, dat aanbod van den fabrikant, en het bleek al spoedig dat zich ter vergadering een contrapartij had gevormd, die met argumenten voor den dag kwam, welke alleen in een bijeenkomst van Dalmensche boeren konden worden geduld. Zoo beweerde Gait Petkamp, dat sintels nog geen sintels waren, een opmerking echter, die — het zij tot eere der boeren gezegd — niet insloeg. Gait bleef trouwens volslagen in gebreke zijn verklaring nader toe te lichten. Verder was er Harman's Hendrik, die z'n makkers ernstig waarschuwde, dat ze zich er niet moesten laten inmetelen. Maar aangezien na een vrij opgewonden debat niemand, Hendrik inbegrepen, wist te verklaren wat er met die bewering werd bedoeld, kon ze ten leste gevoegelijk voor kennisgeving worden aangenomen. ☼ Koediek's Dirk Jan scheen aanvankelijk wat meer succes te zullen hebben.

Hij bracht n.l. de zeer zeker best te verdedigen stelling naar voren, dat een weg, die eenmaal was aangelegd, ook moest worden onderhouden. Ja, daar viel tenminste over te praten. Maar toen een jonge boer zag dat Dirk Jan enkele voorstanders aan 't weifelen dreigde te brengen, wist hij de situatie te redden, door kort en bondig te zeggen, dat het er nu om ging den weg te krijgen; het onderhoud was van latere zorg. Dat sloeg wel in. De zaak kwam dus zoo langzamerhand in orde, en juist zou er worden beslist over het aantal door iederen boer te vervoeren vrachten sintel, van de oude Beltman, die tot nog toe dicht bij de kachel, in een hoek van 't vertrek, had zitten zwijgen, het woord nam. Beltman had nog steeds z'n eerste glaasje klare met suiker voor zich, nibbelde er met zijn grauwe lippen van tijd tot tijd even aan, zonder dat de inhoud zichtbaar minderde. Volgens kenners van den oude een slecht teeken; er broeide dan wat. Hoe 't ook zij, Beltman, met zijn scherpe doordringende kraakstem, overschreeuwde plotseling de in een dikken rookwalm gehulde vergadering en zei langzaam, plechtig, afgemeten: „Joa, zoo is 't.” Nu wist iedere boer, dat Beltman een behooger, ook al hield het de grofste critiek in op hetgeen een voorganger had beweerd, steeds begon met de mededeeling, dat het zoo was; en het feit dat hij thans na die bevestiging voor het eerst op dien avond een flinke slok uit zijn glaasje nam — een courageslok — was een vast teeken dat hij wel degelijk wat te zeggen had ook. Iedereen keek en luisterde dus naar Beltman. „Joa, zoo is 't; moar” — en nu werkte Beltman, door na ieder zinsdeel een kleube pauze — „moar, . . . as die meneer . . . er zoo völle belang bi'j hef. . . . dat hi'j de sintels veur niks gef. . . dan kan e ok best 't heele wark loaten doen.” ☼ Daar had je het. Het hooge woord was er uit, en het wantrouwen, dat weifelend een beetje tot nog toe van onder ieder boerenpetje uit de zaal had ingeglurd, wierp plotseling zijn masker af. Beltman, zeker van zijn succes, nibbelde, trommelend met zijn vingers op tafel, weer even aan zijn tweede klare met suiker en zei dien avond geen woord meer. Maar de boeren staken de koppen bij elkaar. De een bestelde de nieuwe borrel, de ander riep om een versch glas bier. . . . ☼ En thans, acht jaren nadat Beltman in den Bonten Leeuw zijn onsterfelijke woorden sprak, acht jaren nadien, zeulen de Dalmensche boeren nog steeds met kar en paard, 's zomers door het mulle zand, 's winters door den modder.

II SINGEL WILLEM.

☼ Het smalle voetpad van de buurtschap Elmen naar den Singel, leidt over een afstand van wel $1\frac{1}{2}$ uur door een onbewoonde heidevlakte. ☼ De Singel zelf breekt het eentonig landschap een beetje. 't Is een lage aarden kringwal, begroeid met knoestige berken, dennen en eiken. Binnen dien wal stond vroeger een boerenplaatsje, temidden van een paar onvruchtbare bunders bouw- en weiland, waarvan alleen een dorre plek met hier en daar spichtig opgeschoten wild gras overbleef. Vlak achter den Singel splitst het voetpad zich in tweeën; in den met doornhagen omzoomden scherpen hoes, dien beide paden vormen, staat een klein uiteren riet en hout opgetrokken huisje. Armoedig, bouwvallig en eenzaam, want achter den kleinen hof en aan weerszijden van de voetpaden zet zich weer de eindeloos groote, kale heidevlakte voort. ☼ Temidden van deze groote eenzaamheid, in het kleine heidehutje, woont een boerenarbeider, Singel Willem, met vrouw en 6 kinderen. Een jongen van 14 en vijf meisjes van 9, 7, 6, 4 en 1 jaar. ☼ Hoe Willem eigenlijk heet, 'k geloof niet dat het bij één van de boeren in de omliggende buurtschappen bekend is; niemand, die ooit anders spreekt dan van „Singel Willem.” En wie hem éénmaal ziet, vergeet hem nooit weer. Het type van een zwoeger. Kleine gestalte, een paar korte, naar buiten gebogen werkbeenen, met naar binnen gekeerde voeten, verweerde, maar gezonde wangen; een schommelgang, met neiging tot altijd hard aanstappen — de naaste boer waar Willem zijn daghuur gaat werken, woont meer dan 'n uur van den Singel — en bovendien een paar eerlijke blauwe oogen, die je dadelijk verzoenen met zijn hakkelende manier van spreken. ☼ Vier dagen in

HOLLE WEG IN SALLAND.

de week trekt Willem den boer op. In regen, weer en wind, kou en duisternis, marcheert hij 's morgens vroeg van de Singel af en keert 's avonds met schop of greep op schouder, naar zijn eenzaamheid terug. De overige twee dagen — ja, en zomers ook nog wel na terugkeer van zijn daghuur — helpt hij zijn vrouw in het eigen spulletje de eindjes aan elkaar te knopen. En dat is een heele toer. Nu ja, Dirk Jan is al over de 14 en als 't moet kan hij na schooltijd een handje meehelpen. Maar van den Singel naar de school in Elmen en dan nog omgekeerd den zelfden weg, is ruim anderhalf uur loopen; en na zoo'n dag heeft een tenger zwak kereltje — dat zegt Willem zelf zoo dikwijls, wanneer hij z'n jongen met zijn bleeke snoetje door de hei ziet aankuieren — recht op een beetje rust. ☼ Maar er viel zoo veel te zorgen, waar nog bij kwam, dat Hendrekien na de geboorte van het vierde kind, twee maanden lang blind bleef; en toen ze d'r gezicht terug kreeg, begon ze een beetje te malen. Harde werkster als ze vroeger was, bracht ze nu den tijd vaak door met beuzelarijen; en je zou zoo weinig meer aan haar overlaten. Wat ze met de eene hand recht zette, trok ze met de andere weer scheef. Een goede moeder voor de kinderen bleef ze, maar haar vrouwelijke zin voor opschik, die vroeger nooit tot uiting kwam, omdat het gezond verstand haar belette aan iets anders te denken dan aan werken en tobben, dreef haar nu vaak de hei op. Ze zocht dan een klein bouquetje bloemen en vlocht het de kinderen in het haar. Ook stond ze uren lang voor 't kleine spiegeltje naast de bedstee te schikken en te plooiën, om een klein kleurig stukje lint in d'r eigen verwilderde haren te werken. Ze vond zich dan zelf als een prinses en ze juichte van de pret. ☼ 't Ging moeilijk de zorg voor 't kleine bedrijf vier dagen in de week aan haar topperig hoofd toe te vertrouwen. Willem zag dat wel, maar . . . een plaatsje met één koe en dan 1200 gulden hypotheek tegen $4\frac{1}{2}$ pCt.; waren dat al geen goeie 40 dagwerken per jaar? En de oudste jongen nog maar 14. Ja, als Willem aan zijn zwager in de buurtschap dacht, die twee jongens van 16 en 18 jaar na de fabriek, de groote weverij, zond. Als het daår Zaterdagmiddag was, hoefde niemand zich het hoofd te breken met zorgen voor de komende week. ☼ En 's avonds als hij naar huis ging, leefde Willem soms in een toekomst, waar hij eigenlijk haast niet aan denken dorst.

SCHAPEN OP DEN SALLANDSCHEN ZANDWEG.

De kleine Dirk Jan werd 15; met zijn 16de mocht hij naar de fabriek en dan. . . . Och, voor hem zou het ploeteren en zwoegen blijven, maar misschien een koe meer op stal, een paar dagen minder naar den boer en daardoor meer tijd, om zelf het eigen spulletje behoorlijk voor elkaar te houden. En in den kouden neerstremenden regen, waar Willem zich met moeite tegen op moest werken, hield hij toch het hoofd omhoog, omdat hij aan zijn jongen en aan de toekomst dacht. Hij had dien dag kalk gestrooid op een pas ontgonnen land in Elmen. Wit bestoven was hij tegen donker naar huis gestapt, toen de regen begon te vallen, die zijn modderige doorweekte kleeren tegen z'n lichaam plakte. Maar vastgehouden door zijn fantastisch toekomstbeeld, had hij eerst ginds in zijn hutje gemerkt hoe de kalk zijn lijf en leden had verbrand. Met moeite werd hij 's avonds door Hendrekien in de bedstee geholpen. Meer dan drie weken thuis was een harde slag, vooral in den tijd dat het kwartaalgeld van de hypotheek aan den notaris moest worden afgedragen. Ja, 't geld had ie, zat verborgen in het goore zakje, dat hij altijd bij zich droeg; maar nu liep het weer mis, met het aanvullen van den wintervoorraad. Einde November al door de aardappels heen en dan 't vooruitzicht dagen lang stil thuis te moeten zitten, zonder werk of loon. ☞ Maar dat 't hypotheekgeld misschien niet op tijd betaald zou worden hinderde hem het meest; hij besloot daarom zijn vrouw, ofschoon ze de laatste dagen weer lang niet goed was, naar het dorp te zenden, om zijn spaarpotje aan den notaris af te dragen. Hij kon niet anders, en een beetje angstig wachtte hij dien middag op Hendrekien's terugkeer. Eindelijk, lachend, kwam ze de kleine keuken binnen en met oogen, die schitterden van zenuwachtige opwinding, zette ze gierend van pret, een mandje op tafel, gevuld met karaffen en glaasjes. „Kiek's Willem, kiek's, nou heb ik ze.” ☞ 't Gezicht van het glinsterende glaswerk, dat ze in het dorp voor een winkelraam zag staan, was haar te machtig geworden en in haar zielige zucht naar pronk, had ze alles gekocht voor het geld, dat Willem met zooveel moeite bij elkaar had gewerkt. ☞ Och, Willem werd geholpen, kreeg bijna heel zijn spaarpotje terug, maar hij voelde het zoo, dat het moeilijk was, altijd maar weer te vertrouwen en te hopen op een voor hem vaak zoo onbestemde en duistere toekomst. ☞ Met de groote zorgen, die kort daarop de laatste oorlogsjaren brachten, werd zijn vrouw Goddank wat beter, maar de ellende nam toe. Eens had kleine Dirk Jan, toen hij van school kwam, uit de buurtschap een krant meegenomen; hij las aan vader en moeder voor van 't gebrek in de stad en hoe daar het platte land werd bepraat en benijd. Willem kon die berichten niet goed verwerken, ook omdat hij ze maar half begreep; en hij keek naar de smalle teere handjes van Dirk Jan en hij begreep alleen, dat zijn jongen gebrek leed, omdat vreemde menschen met elkaar bleven vechten. ☞ Kon het haast wel erger, dan hier op de heide? De koe, ziek, stond op stal; de biggen, uit gebrek aan voer, waren al lang voor een spotprijtje verkocht en 't kleine schraale stukje land had in de droogte van den zomer misschien net genoeg opgebracht, om de koe met moeite door den winter te helpen. Dirk Jan nam uit de buurtschap op de schraal toegemeten bonnetjes alles mee, wat het huishoudinkje aan den Singel er boven op moest houden; maar moeder kon met die bonnetjes niet overweg, bewaarde ze vaak

tot ze ongeldig bleken. Een enkele maal kreeg Willem, na z'n werk, van den boer een behoorlijk belegde boterham mee naar huis; en stilletjes stopte hij die dan z'n jongen toe, als die naar school ging. Willem zag wel dat Dirk Jan lang niet kreeg wat hij noodig had, maar hij zocht zich dan gerust te stellen met de gedachte, dat de jongen er nooit goed had uit gezien. En klagen deed hij immers niet. ☞ Op een kouden Octoberavond, 't was al donker, hoorde Willem, toen hij van zijn werk thuis kwam, dat Dirk Jan er nog niet was. Hij schrok en werd bleek, maar zonder iets te zeggen, ging hij het donkere voetpad op naar Elmen. Een half uur van de buurtschap vond hij Dirk Jan aan den kant van het pad, tegen de helling van een kleine heidebelt liggen. Toen ie z'n vader hoorde keek hij op, zei met een zwak stemmetje, dat hij zoo moe was geweest en niet verder kon; en in een poging om zich op te richten, viel hij met z'n verkleumde lichaampje achterover in de hei terug. En hij lachte even, toen z'n vader hem op den rug nam, z'n van koorts gloeiende wangen liet rusten op zijn schouder en hem zoo, in groote voorzich-

SALLANDSCHE SCHAAPSKOOI.

tige schommelpassen, naar huis en moeder bracht. En als Willem 's avonds weer van zijn werk thuis kwam, dorst hij niet vragen naar wat de dokter had gezegd, sprak hij ook niet met zijn vrouw over de toestand van Dirk Jan. Hij was bang, dat ieder antwoord hem den moed zou benemen, en wilde z'n eigen angstig voor gevoel het zwijgen opleggen. ☞ Zoo bleef Willem zorgen en vreezen, totdat iedere vraag en hoop op beterschap overbodig was geworden. Op een winterigen herfstmorgen werd het kistje, met het verhongerde lijfje van Dirk Jan, uit de deur van het hutje aan den Singel, naar een met stroo bevloerden boeren-wagen gedragen. Enkele dagen later zag ik Willem weer aan z'n zwoegersarbeid bij een boer in de buurtschap. Daar ik voelde, dat ieder troostwoord misplaatst zou wezen, liet ik met de vraag, hoe zijn vrouw, 'de zware slag droeg, even van mijn belangstelling blijken. ☞ Willem zei, dat ze berustte, net als hij. „'t Is Gods wille, meneer!” Hij trachtte zich goed te houden, wreef met zijn ruwe hand even langs zijn wang en liet er toen, bij de troosteloze gedachte, dat hij met zijn besten jongen heel zijn hoop op zonniger toekomst naar het

graf had gedragen, met zacht ontroerde stem, haast fluisterend op volgen: „Joa meneer, en ai toch's noagoat, over 'n half jaar had hi'j al noar 't fabriek ekunt.”

(Wordt vervolgd).

Een fraaie insectenetende plant.

(*Sarracenia Chelsonii* ×)

IN de kassen van botanische tuinen worden gewoonlijk verschillende insecten- of vleeschetende planten gekweekt, die in biologisch opzicht alle uiterst merkwaardig zijn. Ik herinner slechts aan verschillende uitheemsche soorten van Zonnedaauw (*Drosera*), aan het wonderlijke Amerikaansche vliegenvangertje (*Dionaea muscipula*) uit Florida, en de verraderlijke bekerplanten der tropen (*Nepenthes*), die haar met vocht gevulde bekertjes tusschen andere planten bevestigen, waarin argeloze insecten en andere kleine dieren verdrinken en verteerd worden. ☞ In Noord-Amerika komen op moerassige plaatsen ook dergelijke planten voor, maar haar habitus is een andere. Het zijn groenblijvende vaste planten, bekend

als *Sarracenia's*, met grondstandige bladen, die tot holle kokers uitgroeien. ☒ Evenals bij de *Nepenthes* of bekerplanten geschiedt, vangen de *Sarracenia's* in hare kokervormige bladen allerlei kleine diertjes, die daarin ten nutte der plant verteerd worden. Aan de binnenzijde der kokers bevinden zich n.l. kliertjes, die een waterachtige vloeistof afscheiden. Deze kliertjes ontbreken echter, volgens Luerssen, bij *Sarracenia purpurea*. Bij de andere soorten zijn zij wel aanwezig en in die kokers nu worden vooral ook vliegende insecten gevangen, die, aangetrokken door de kleuren der bekens, of op andere wijze, daarin verdwalen, en, eenmaal in de kokers, in hun vliegbewegingen dusdanig worden belemmerd, dat ze in de steeds nauwer wordende, trechtvormige en gladwandige holte der kokers hoe langer hoe dieper zakken, tot ze ten slotte den dood vinden en in het vocht der kokers verteerd worden. ☒ Merkwaardig is zeker, dat in zulke vangapparaten, ingericht op het verteeren van gevangen diertjes, ook diervormen zijn aangetroffen, die in het verraderlijke en oplossende vocht kunnen leven (zie Francé, Das Leben der Pflanze deel VI). Van *Sarracenia* en *Cephalotus* was dit reeds lang bekend en dit verschijnsel kan bij deze planten ook weinig verwondering wekken, als men weet dat zij geen verteerd enzym bezitten. Maar ook in *Nepenthes*-bekers zijn levende insecten, o.a. muskieten-larven, aangetroffen. Jensen onderzocht op Java vele jaren lang dit verschijnsel en kon zelfs negen diersoorten als regelde bewoners der *Nepenthes*-bekers vaststellen, t.w. drie soorten vliegenlarven, vier soorten muggenlarven, een kleine soort van worm en een made. Opvallend is zeker, dat al deze dieren, evenals ingewandswormen bij dieren, witachtig van kleur zijn, eenige ook tamelijk slijmig. Het is duidelijk dat deze dieren een beschutting moeten bezitten tegen de verteerende werking van het bekervocht der *Nepenthes*, wijl zij niet altijd een dikke opperhuid bezitten, en Jensen heeft kunnen aantoonen, dat die diertjes antifermenten afscheiden, gelijk de in dierlijke ingewanden levende wormen. Dieren, welke niet voor zulk een levenswijze waren toegerust, stierven, zooals o.a. bij een kikkerlarve bleek, als zij in het vocht der *Nepenthes*-bekers werden gebracht. Daarentegen schijnen de in *Nepenthes*-bekers levende muggen- en vliegenlarven voor gewoon water gevoelig te zijn, hetgeen waarschijnlijk op de verschillende osmotische werking van beide vloeistoffen terug te voeren zal zijn. Er bestaan van het geslacht *Sarracenia* ongeveer acht natuurlijke soorten met tien variëteiten, waarvan de meeste behooren tot *Sarracenia flava*, terwijl door kunstmatige kruising van deze soorten en variëteiten, in den Tuinbouw een aantal bastaarden (hybriden) gewonnen zijn. *The Gardeners' Chronicle* van 1881 beschrijft reeds zeven van die bastaarden, waaronder ook de *Sarracenia Chelsonii*. Deze *S. Chelsonii* is een bastaard van *S. rubra* en *S. purpurea*, de laatste als vaderplant. ☒ Deze kruising werd gedaan door den heer William Court, op de kweekerij van de bekende Engelsche firma Veitch te Chelsea bij Londen, welke nu sedert eenige jaren is opgeheven. De heer Court was, naast John Seden, een der verdienstelijkste hybridisateurs en kweekers van warmekasplanten van het wereldberoemde tuinbouwetablisement „Veitch”. Hij trad daar in dienst in 1863 en is bekend geworden door zijn opmerkelijke

Foto C. Steenbergh.

EEN KOKERPLANT (*SARRACENIA*), IN HABITUS
VEELSZINS AANSARRACENIA CHELSONII HERINNEREND.

kruisingen van *Nepenthes*- en *Sarracenia*-soorten, waaruit hij verscheidene mooie bastaarden won, zooals *Nepenthes Mastersiana*, *N. intermedia*, *N. Courtii*, *N. rufescens*, *Sarracenia melanorhoda*, *S. Chelsonii*, *S. Courtii*, enz. enz. Hij maakte ook verscheidene reizen naar Noord-Amerika, vanwaar hij vele nieuwe planten meêbracht. Hij stierf den 17den Sept. 1888 (zie Gedenkboek Hortus Veitchii, door James Veitch). ☒ De *Sarracenia Chelsonii* is, zooals ik boven mededeelde, een hybride van *S. rubra*, welke bestoven werd met het stuifmeel van *S. purpurea*. De bladkokers van den bastaard staan in vorm tusschen de rechtstandige kokers van *S. rubra* en die van de ietwat spreidende kokers van *S. purpurea* in. In lengte komen zij met die van *S. rubra* overeen; ze zijn 20 tot 30 c.M. hoog, en, boven aan de monding, 4½ c.M. breed, terwijl de kleur groen is met donker-wijnroode teekening; het waaiervormige vaantje is vrijwel gelijk aan dat bij *S. purpurea*. Dat vaantje vormt een afzonderlijk sieraad van de bladkokers der *Sarracenia's*. Boven aan die bladkokers bevindt dit zich als een aanhangsel, vaanvormig of kapvormig en vaak fraai gekleurd, hetwelk men als een soort van dekseltje (maar onbewegelijk) aan de bladkokers kan beschouwen; dat dekseltje nu is zoo- wel bij *S. purpurea* als bij *S. rubra* en bij hun beider kind *S. Chelsonii*, rechtstandig of opgericht. Bij andere soorten, zooals bij *S. psittacina* en *S. variolaris*, is het dekseltje als een kapje naar voren overgebogen. Bij een ander, verwant geslacht, de *Darlingtonia Californica*, is dat bladachtig aanhangsel ook kapvormig overgebogen, maar tevens diep ingesnedden. ☒ De bloemen der *Sarracenia's* zijn al even wonderlijk van bouw als de bladen. Ze zijn knikkend, en eindelijk gezeten op lange, gladde, bladerlooze steelen, telkens één bloem op een stengel. Zij bestaan uit een vijftalligen kelk, en bezitten vijf bloemkroonblaadjes, die na den bloei spoedig afvallen. Er zijn voorts vele meeldraden en een stamper, waarvan de stijl een zeer merkwaardigen vorm heeft, n.l. als een regenscherm staat uitgebouwd. Aan de onderzijde van dat „scherm” komen vijf gleufjes, die voor aan den rand zich verwijden, en waar zich de eigenlijke stemfels bevinden. ☒ Wie *Sarracenia's* met succes wil kweeken, moet dat doen in een humusrijk grondmengsel. Ik kweek ze met goed gevolg in veenmos met wat peat (varenwortel) en giet en bespuit ze regelmatig met regenwater. Ze gelden als planten voor de koude kas, maar in den Amsterdamschen Hortus worden ze in een kleine warme kas gekweekt met een wintertemperatuur van 18—22 gr. Cels.; 's zomers, al naar gelang de warmte buiten, evenredig hooger, onder welke omstandigheden de planten goed gedijen. ☒ In Duitschland kweekt men ze met veel succes ook in broeibakken, en in den Hortus te Groningen zag ik vroeger eens een paar exemplaren als vaste plant in den tuin gekweekt, waar ze den winter, onder dikke dekking, overbleven; voor zulk een cultuur leenen zich echter niet alle soorten, en het beste nog de soorten *purpurea* en *Drummondii*. Toch blijft zulk een buitencultuur in ons land altijd riskant, en doet men beter deze merkwaardige planten onder glas te kweeken. Men kan ze dan tevens beter in verzorging nemen, en heeft het meer in de hand aan hare behoeften te voldoen. En men zal ervaren dat de cultuur van deze belangwekkende planten veel voldoening geeft.

A. J. VAN LAREN.

HOEVEN EN KLAUWEN

13) DOOR G. D. ROBERTS.

DE overwinnaar bleef hem een halve minuut lang staan nakijken, snuivend en zijn onoverwinnelijk gewei schuddend. Toen kwam hij terug en staarde Mc. Laggan aan alsof hij zeggen wou: „Heb je dat gezien? Zoo zou ik jou ook mores leeren als je er maar af wou komen en den strijd met me aanbinden!” ☼ Van de vreeselijke wonden op zijn zijden en nek scheen hij niet de minste notitie te nemen. Maar hij was blijkbaar een beetje vermoeid, want hij deed geen verdere pogingen Mc. Laggan te bereiken. „Jij bent een baas, hoor!” zei Mc. Laggan, zijn oogen met zijn mouw afvegend. „Wie zou ooit gedacht hebben, dat een eland het zóó gauw van een panter zou kunnen winnen?” ☼ Het beneden zich achtend om zich door complimenten te laten kalmeeren, keerde de eland zich om, teneinde te zien of er nog iets van Mc. Laggan in de buurt was, dat hij kon vernielen. O, ja, wel zeker, daar was het blinkende, glanzende blik met stroop, nog net waar hij het heen gegooid had. Hij trippelde er heen en sloeg er naar, ondanks Mc. Laggan's verzoek om het niet te doen, en maakte er een groot gat in waar de geel-bruine kleverigheid langzaam uitstroomde. De eland keek naar dit vreemde verschijnsel en toen, met minachting voor wat hij niet begreep, porde hij het blik met een scheurenden horen. Hij porde het zoo hard, dat niet slechts een der horens, maar ook een kleine uitstekende zijtak glad door het blik heen ging. Toen wierp hij snel den kop op met de bedoeling, het gebroken ding de lucht in te slingeren. ☼ Tot zijn verbazing liet het zich niet wegslingeren. Het plakte vast waar het zat en begon zijn inhoud in een kleverigen voortkruipenden stroom over zijn kop, zijn ooren en zijn snoet uit te gieten. Verontwaardigd schudde hij zijn gewei, en het blik wierp daarop de glibberigestrallen van zijn kleverige zoetheid verder weg, tot ze in linten over zijn nek en zijn gewonde zijden lagen. Toen hij bemerkte, dat het kleine, maar koppige ding niet los wilde laten, liet hij zijn gewei zakken en trapte ernaar met zijn achterpooten. Toen deze poging niet baatte, begon hij in den grond te stooten en te wroeten, tot een heele hoop bladeren en twijgen en aarde aan het zoetige goedje zat vastgekleefd. Toen ook dit niet hielp, hief hij zijn kop op en keek om zich heen met angstige oogen, voor den eersten keer blijkbaar geschokt in het vertrouwen op zijn onoverwinnelijkheid. ☼ Mc. Laggan schreeuwde van 't lachen. Hij sloeg armen en beenen om den tak om er niet af te vallen, en zoo zat hij daar te schaterlachen. Bij het vreemde geluid van zijn lachen, keerde de eland terug en keek naar hem op, niet meer naar Mc. Laggan's meening, uitdagend, maar verwijtend. „Maak dat je weg komt, of ik lach me dood!” hijgde Mc. Laggan. ☼ Weer begonnen de oogen van het dier te gloeien en hij schudde dreigend zijn gewei. Maar toen hij dat deed, liet het blik, dat inmiddels leeg was gelopen, een hollen klank hooren. De gloed doofde in de oogen van den eland en hij sprong verschrikt ter zijde. Weer rammelde het blik, op dezelfde plaats. Opnieuw sprong het dier opzij en schudde nog heftiger zijn kop. Het blik rammelde nog luider. Daarop werd het vechtersbloed van den dapperen strijder, die noch voor een mededinger, noch voor een panter, noch zelfs voor een mensch geweken was, tot karnemelk. In paniek nam hij de vlucht door de struiken en het holle gerammel van het blik

BLOEIENDE WEIDE IN ZUID-WEST-AFRIKA IN DEN REGENTIJD.

volgde zijn waanzinnigen ren. ☼ Mc. Laggan klom met pijnlijke armen en beenen naar beneden van zijn schuilplaats en keek naar de overblijfselen van zijn proviand. Er was niets meer dat de moeite van het meenemen waard was, behalve zijn bijl. „Dank je wel, dat je me mijn bijl hebt gelaten”, zei hij. „Maar als je hem hadt willen hebben, had ik 'm je graag gegund. De vertooning was z'n geld waard!”

DE OOGEN IN HET GEBERGTE.

☼ Laag boven de uitgestrekte, vale, bijna onbewogen zeevlakte kwam een groote, spookachtige vogel met loome vleugelslagen aanvliegen. Het strand, dommelend onder de Juni-zon, was schijnbaar zoo vlak en eindeloos als de zee, behalve rechts, waar de onafgesloten grasvlakten goudgeel schitterden tegen den achtergrond van begroeide heuvels. Tusschen den golveloozen, bleeken glans van het water en den windloozen warmen gloed van het gras, liep een smal lint van koper-rood — de gladde slibgronden, die het water niet bereikt had. Juist op het einde van het gras staken de verbleekte ribben van een oude visschers-schuit — jaren geleden hierheen gevoerd door een zonderling spel van storm en vloed — kaal uit de droge, roode slib en schenen het gras te smeeken ze te bedekken. De groote grijze vogel streek op een dier ribben neer, waggelde er een poosje onvast op heen en weer, alsof hij bijna niet meer in staat was zich staande te houden en bleef toen zoo onbewegelijk stil, dat hij deel scheen

uit te maken van het wrak. ☼ Bijna een vol uur bewoog de Grijze Bezoeker zich niet, trilde er geen veer aan zijn lichaam — zelfs niet toen een schitterend zwart-roode vlinder, met zacht wuivende vleugels, op een voet afstand van hem ging zitten; zelfs niet toen een wanhopige muis, waarop een wezel joeg, luid piepte in het lage gras achter hem. De bijen en vliegen maakten een voortdurend zacht gezoem, als de stem van den slaap zelf, en de heete geuren van de wilde rozemarijn stegen op uit de vlakte als een onzichtbare wierook. De stille lucht tril-

de, helder als glas. Aan den anderen kant van de roode streep, begon een zacht, schuimend gesis, toen de eerste eb terugstroomde over de zandbanken. Een dikke zwart-engele hommel vloog met een luid, onderzoekend gebrom in woeste kringen boven het wrak, waarbij hij soms bijna de veeren van den onbewegelijken vreemdeling aanraakte. Een troepje zandpiepers streek plotseling langs het strand, melodius piepend, en zette zich op den modder vlak voor het wrak; ze vormden grijze en witte punten zooals ze telkens onder het voedsel zoeken hun kleine, stijve staartjes op en neer wipten. ☼ Maar de groote grijze uil bewoog zich heelemaal niet. Een uur lang bleef hij met dicht geknepen oogen in den vollen glans van het zonlicht zitten, terwijl het leven langzaam terugkeerde in zijn ijzersterk, maar uitgeput lichaam. In de buurt van de Noordpool was hij door een orkaan uit zijn koers geslagen en ver in zee meegevoerd. Hij had zich weten te redden op een kleinen ijsberg en was daarmee naar het Zuiden gedreven, tot het plotseling verdwijnen van den ijsberg hem genoodzaakt had een lange vlucht naar het land te ondernemen. Het laatste beetje kracht, dat hij bezat, had hij opgebruikt om het strand te bereiken en dat was nauwelijks voldoende geweest om hem naar dit veilige plaatsje op de ribben van het oude wrak te brengen.

(Wordt vervolgd).